

Національний
банк України

Вимоги до самооцінки достатності внутрішнього капіталу банків (ICAAP)

Травень 2025 року

ІСААР за 1 хвилину

Що таке ІСААР?

ІСААР (Internal Capital Adequacy Assessment Process) — це процес внутрішньої оцінки, який банк використовує, щоб впевнитися, що йому вистачить капіталу:

- покрити всі суттєві ризики;
- виконувати регуляторні вимоги.

Як працює ІСААР?

Дві перспективи:

Перспектива	Що оцінюється	Горизонт
Економічна	Чи вистачить капіталу покрити ризики?	1 рік
Нормативна	Чи виконає банк усі нормативи капіталу?	3 роки

Навіщо це потрібно?

- **Для самого банку** — розуміти свою стійкість і приймати обґрунтовані рішення щодо ризиків і стратегії.
- **Для НБУ** — для використання у процесі нагляду (SREP).
- **Для системи в цілому** — зменшити ризики для фінансової стабільності.

Як виглядає результат:

Звіт з висновками та розрахунками

План підтримання достатності капіталу (якщо треба)

ІСААР показує:

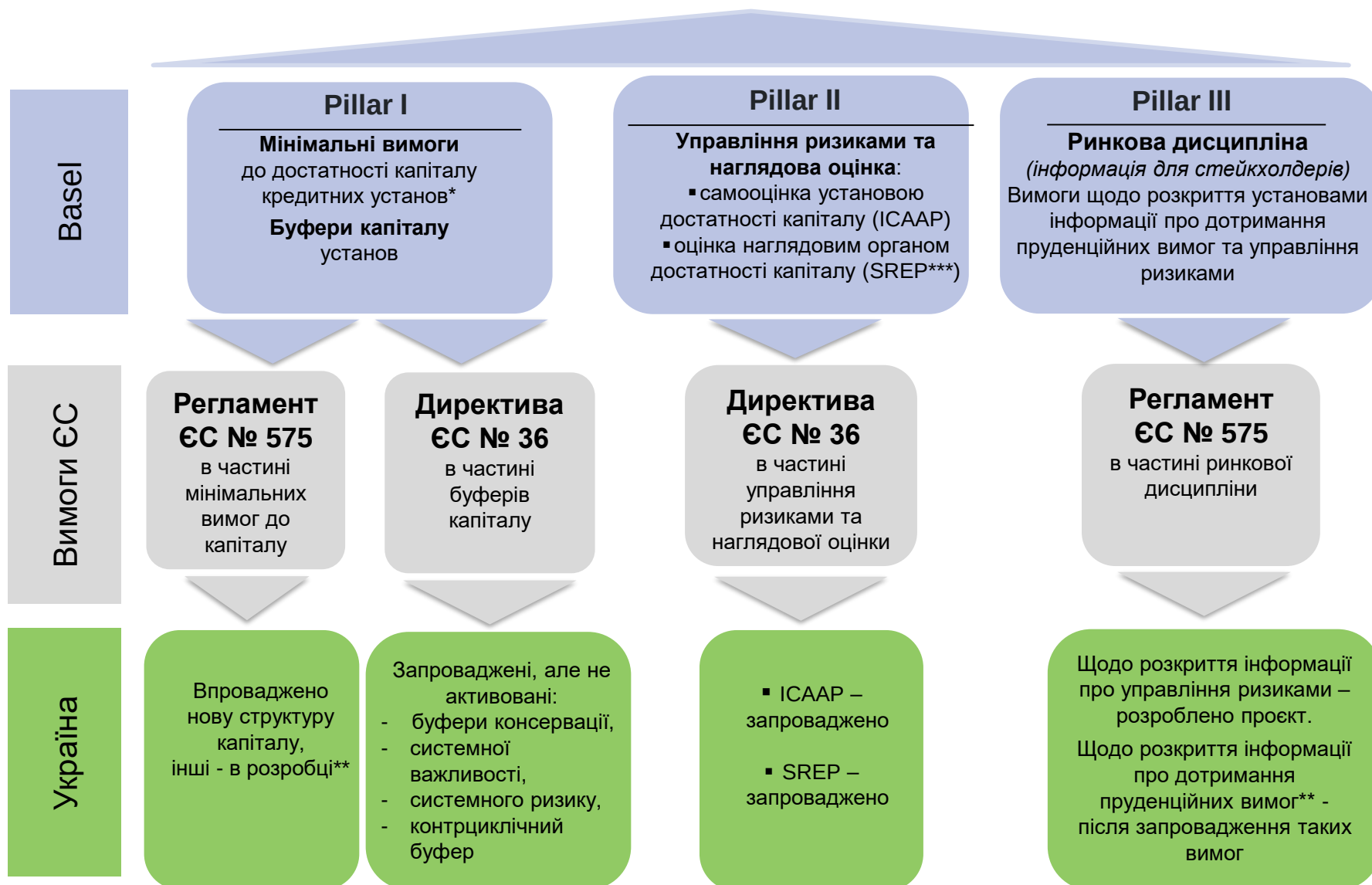
Наскільки банк готовий до бурі

Частина 1. Теорія

Сутність Internal Capital Adequacy Assessment Proses (ICAAP)

- ICAAP – це самооцінка достатності капіталу установи для покриття всіх суттєвих ризиків та дотримання всіх нормативних вимог.
- Процес який відповідає на питання скільки капіталу потрібно установі для виконання свого бізнес-плану та стратегії з урахуванням особливостей його бізнес-моделі та ризик профілю для того щоб залишатись платоспроможним та виконувати нормативні вимоги за різних обставин.
- Невід'ємною частиною ICAAP є також планування капіталу.
- В Україні ICAAP впроваджений з 2024 року (перші тестові звіти подані станом на 01.01.2024) та регулюється Положенням про організацію процесу оцінки достатності внутрішнього капіталу в банках України та банківських групах (затверджене постановою Правління НБУ від 30.12.2021 № 161) та наразі використовується лише у контексті банків.

Вимоги ЄС до капіталу та місце ICAAP

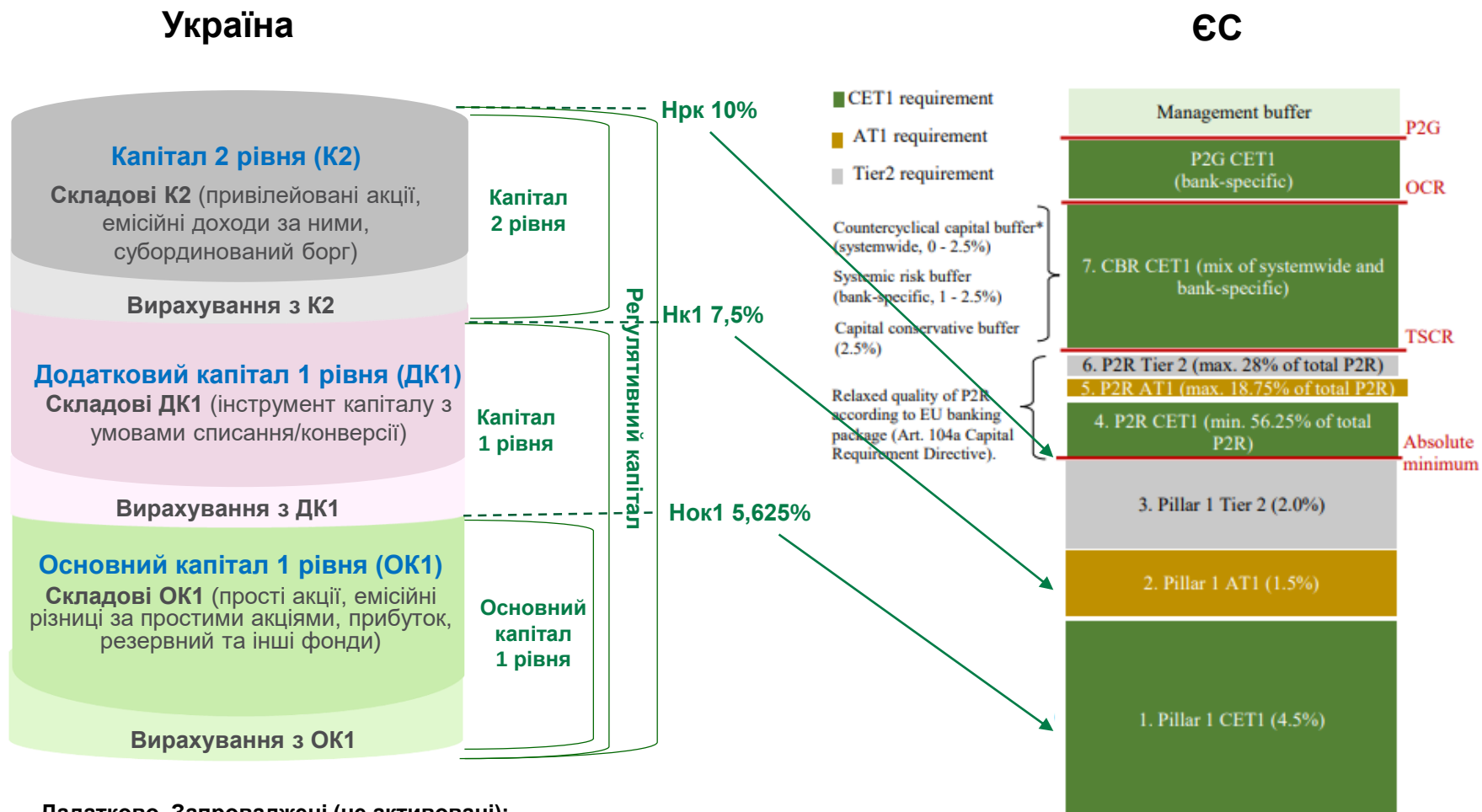

* до кредитних установ відносяться: банки; кредитні установи, які залучають депозити; інвестиційні фірми

** щодо капіталу, ліквідності, кредитного ризику, левериджу, ESG

*** Supervisory Review and Evaluation process

Вимоги до достатності капіталу (в частині активів зважених на ризик)

Дадатково. Запроваджені (не активовані):

- Буфер консервації 2,5%
- Контрциклічний буфер 0-2,5%
- Буфера системного ризику 0-3%
- Буфер системної важливості 1-2%

TSCR is total SREP capital requirement (P1R + P2R). OCR is overall capital requirement (TSCR + CBR). AT1 is additional tier 1, P2R is pillar 2 requirement, CET1 is common equity tier 1, CBR is combined buffer requirement, and P2G is pillar 2 guidance. *CCyB includes sector-specific add-ons imposed under macroprudential interventions

Джерело: IMF Working Paper. Monetary and Capital Markets Department. Usability of Bank Capital Buffers: The Role of Market Expectations Prepared by José Abad and Antonio Garcia Pascual. Authorized for distribution by Ranjit Singh. January 2022

Чому ICAAP потрібний регулятору

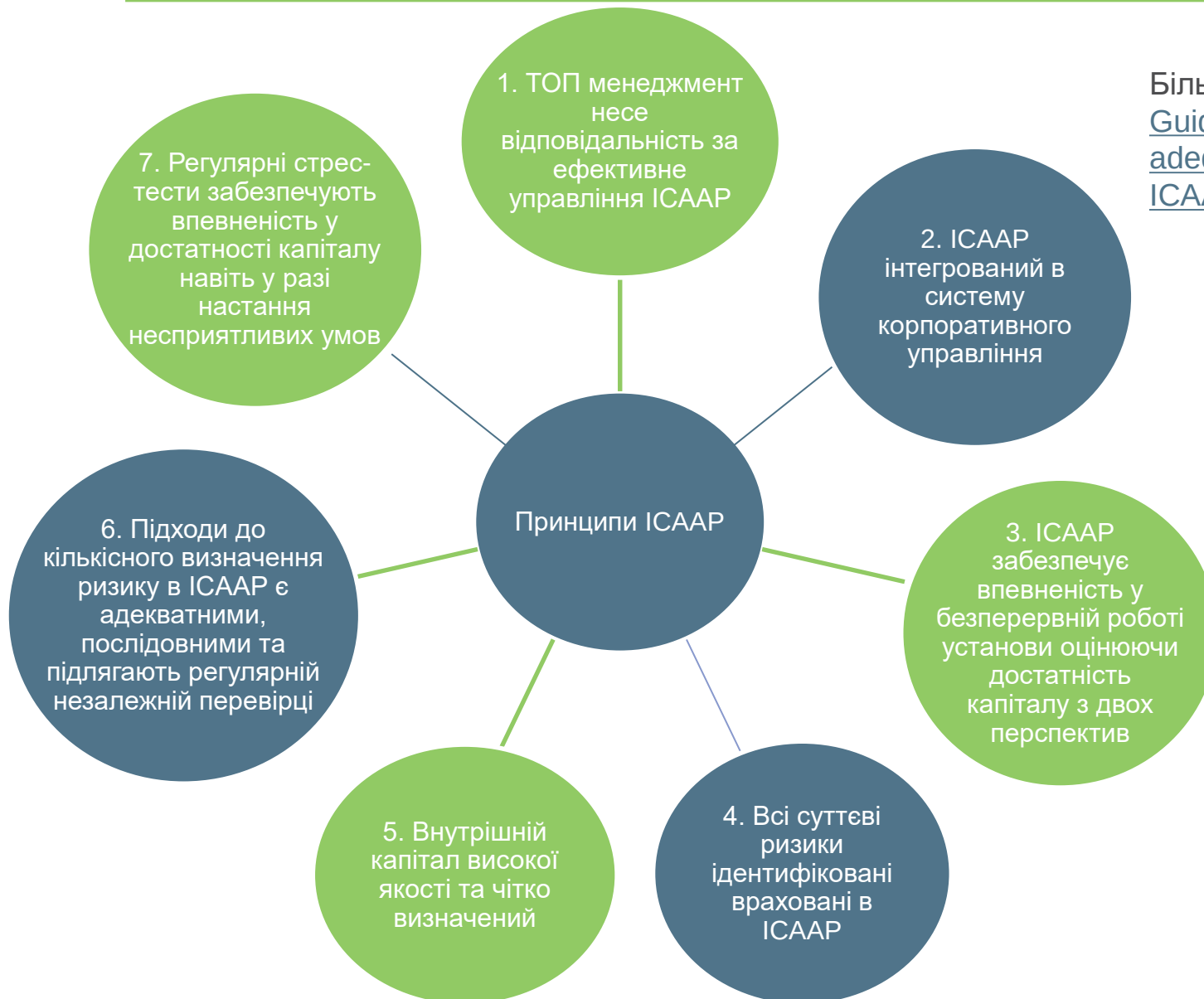
Вимоги Pillar 1, тобто нормативні вимоги, не є всеохоплюючими:

- Не охоплюють всі види ризиків на які наражається банк, наприклад процентний ризик банківської книги (IRRBB) або специфічні види ризику характерні для окремих банків – ризик макроекономічних змін, стратегічний.
- Методи оцінки визначені нормативно можуть бути сильно усереднені для забезпечення їх відносної універсальності.
- Нормативні вимоги базується на миттєвому уявленні про ризики, на відміну від ICAAP, який передбачає перспективний підхід, для забезпечення платоспроможності протягом тривалого часу.

ICAAP є джерелом інформації для НБУ:

- Щорічні звіти ICAAP банки надають НБУ.
- Результати аналізу враховуються в процесі SREP.
- Негативні висновки НБУ про ICAAP банку можуть стати причиною додаткових вимог до капіталу банку, які може встановити НБУ.

Принципи ICAAP

Більш детально тут: [ECB Guide to the internal capital adequacy assessment process ICAAP, November 2018](#)

ІСААР здійснюється із застосуванням двох перспектив

Економічна перспектива

Тест на вразливість сьогодні:
чи витримає банк удар?

Нормативна перспектива

Тест на надійність маршруту:
чи зможемо ми пройти шлях 3 роки і не зійти з нормативної дороги

Економічна перспектива оцінює спроможність банку поглинути можливі збитки за рахунок капіталу

Економічний капітал

- капітал, необхідний для покриття всіх суттєвих ризиків притаманних банку на горизонті 1 року
- визначається як сукупна величина суттєвих ризиків з урахуванням стрес-тестування (згідно з вимогами Положення № 64 про систему управління ризиками)

≤

Доступний капітал

- капітал, доступний для покриття всіх суттєвих ризиків, притаманних банку
- визначається як основний капітал першого рівня з урахуванням прогнозного прибутку за вирахуванням суми дивідендів, передбачених до сплати з цього прибутку.

Банк має забезпечувати підтримання достатності капіталу на постійній основі

Нормативна перспектива більше орієнтована на нормативні вимоги

Нормативний капітал

- капітал, необхідний для дотримання встановлених регуляторних вимог на горизонті 3-х років
- визначається на прогностичні дати, виходячи з цільових значень нормативів достатності капіталу (які розраховуються банком з урахуванням вимог щодо капіталу, встановлених банком) [Детально на наступному слайді](#)

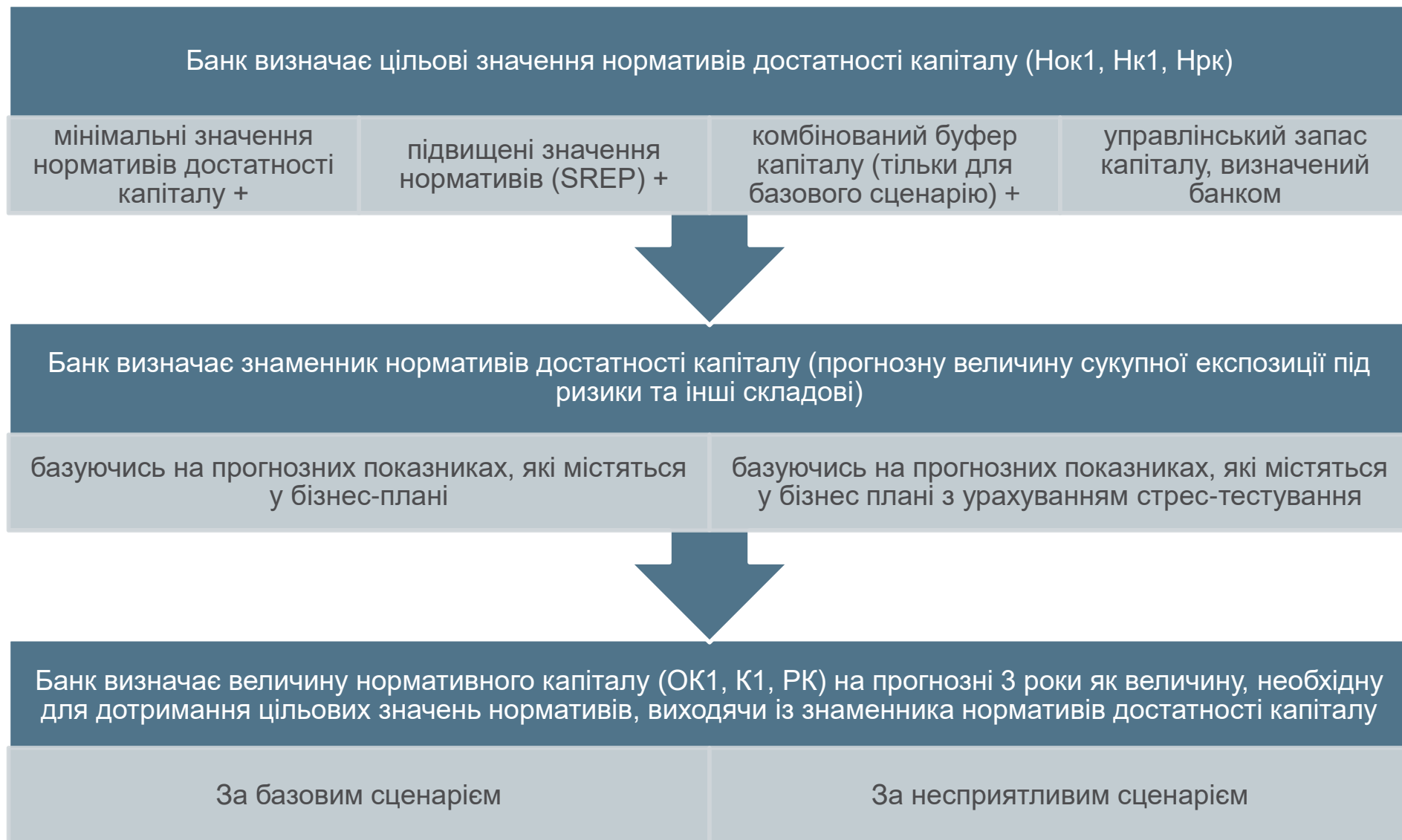
≤

Доступний капітал

- капітал, доступний для дотримання встановлених регуляторних вимог
- визначається на прогностичні дати як прогностичний основний капітал, основний капітал першого рівня та регулятивний капітал з урахуванням прогностичного прибутку (за вирахуванням суми дивідендів, передбачених до сплати з цього прибутку)

За результатами оцінки банк розробляє план підтримання достатності капіталу на 3 роки

Нормативний капітал

Частина 2. Приклад

- Дані, наведені у прикладі є гіпотетичними, а розрахунки спрощеними.
- Приклад ілюструє принципи процесу ІСААР та не обмежує банк у використанні методів, передбачених Положенням № 64.

Складові прикладу:

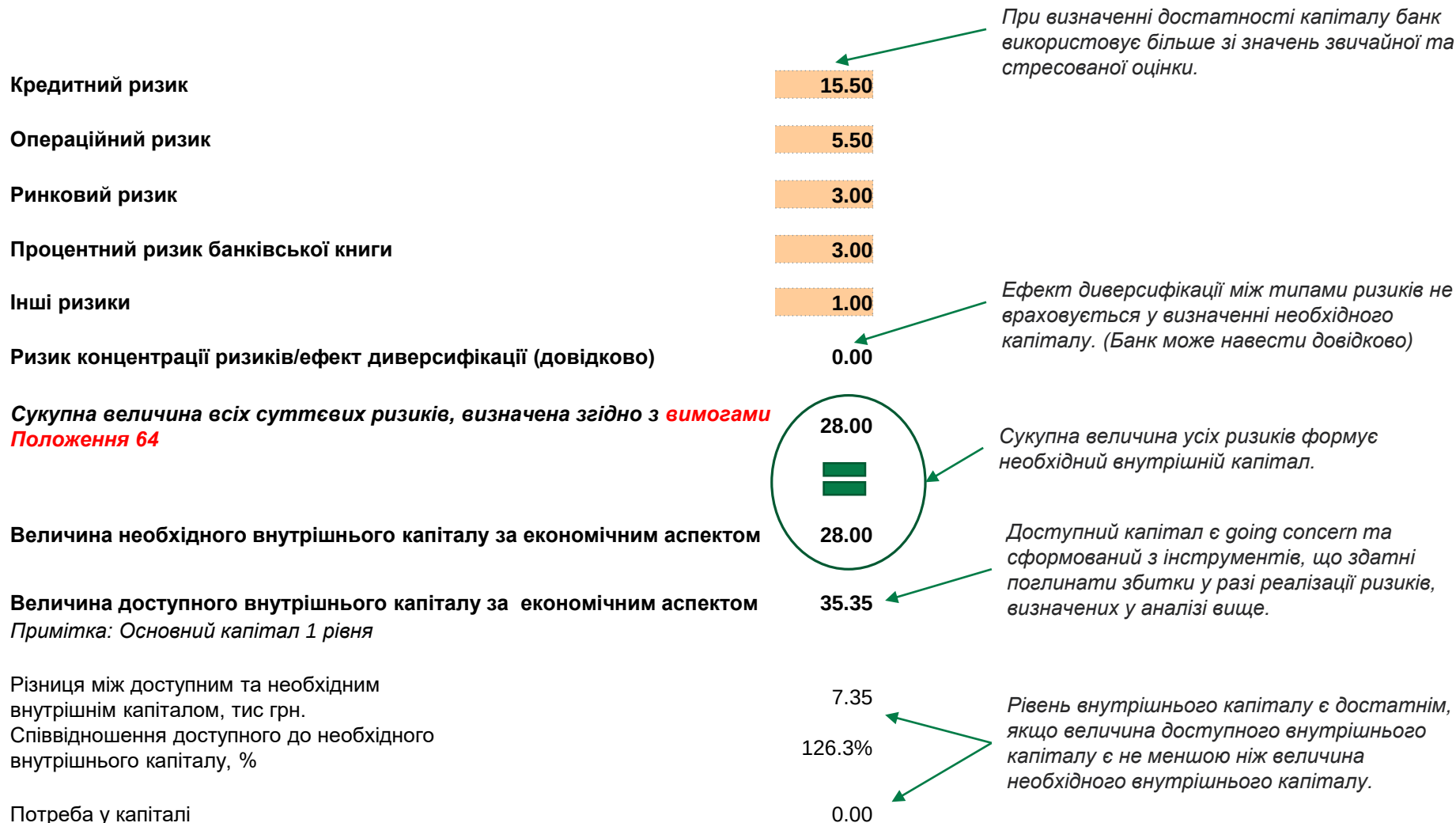
- **Економічна перспектива.** Розрахунок достатності внутрішнього капіталу, що базується на власних практиках банку з оцінки ризиків.
- **Нормативна перспектива.** Розрахунок достатності внутрішнього капіталу, що базується на дотриманні банком вимог НБУ до капіталу.
- **Алокація капіталу.** Розрахунок показників ефективності діяльності банку, скоригованих на ризик. Приклад трактування та прийняття банком рішень щодо алокації капіталу та управління ризиками на основі таких показників.

Економічна перспектива – Кількісна оцінка усіх суттєвих ризиків

- За економічною перспективою Банк визначає усі типи ризиків, на якій наражається у своїй діяльності. Перелік має включати як ризики, що покриваються капіталом в рамках Pillar 1, так і інші суттєві ризики.
- Банк для оцінки обсягів ризиків використовує внутрішні моделі та релевантні припущення щодо факторів ризику.
- Стрес-тестування (СТ) за економічною перспективою передбачає використання припущень та параметрів моделей, що відповідає кризовому періоду.
- Горизонт оцінки ризиків – 1 рік.

Кількісна оцінка усіх суттєвих ризиків	Без урахування СТ	З урахуванням СТ	Max	Метод оцінки (як приклад)
Кредитний ризик	10,50	15,50	15,50	
Загальний (ризик дефолту, міграції)	7,00	12,00	12,00	Сценарний аналіз, оцінка певного рівня кредитних втрат із огляду на макроекономічні припущення базуючись на історичних спостереженнях.
Ризик кредитної концентрації	3,50	3,50	3,50	
Операційний ризик	0,50	5,50	5,50	Модель розподілу втрат (Loss Distribution Approach) на основі даних про втрати від операційного ризику.
Ринковий ризик	0,20	3,00	3,00	Для валютного - VaR, довірна ймовірність 99% за стресовий період з урахуванням 10-денного періоду утримання ризик позицій. Для процентного ризику торгової книги - моделювання зміни справедливої вартості портфеля ОВДП при зміні ринкової ставки.
Процентний ризик банківської книги	2,00	3,00	3,00	NII (відображає можливу зміну чистого процентного доходу за різних сценаріїв зміни ставки)
Інші ризики	1,00	1,00	1,00	
Ризик репутації	0,50	0,50	0,50	Експертна оцінка
Стратегічний ризик	0,50	0,50	0,50	Експертна оцінка

Економічна перспектива – Розрахунок достатності капіталу

Нормативна перспектива – Загальні вимоги

Банк щороку здійснює оцінку достатності внутрішнього капіталу за **нормативною перспективою**:

- прогнозний період – **3 роки**;
- достатність капіталу розраховується для двох сценаріїв – **базового** та **несприятливого**;
- банк визначає величини **необхідного** та **доступного** внутрішнього капіталу;
- шляхом порівняння величин доступного та необхідного внутрішнього капіталу банк визначає **рівень достатності** внутрішнього капіталу;
- рівень внутрішнього капіталу є **достатнім**, якщо величина доступного внутрішнього капіталу не менша, ніж величина необхідного внутрішнього капіталу.

Нормативна перспектива – Базовий сценарій. Припущення

Базовий сценарій – комбінація очікуваних змін у внутрішніх і зовнішніх факторах (включаючи макроекономічні зміни), які застосовуються при складанні бізнес-плану та бюджету банку.

Припущення		Факт	1-й рік	2-й рік	3-й рік	
Курс, грн/дол. США		38,0	38,4	38,8	39,2	девальвація гривні до долару США помірна
Переоцінка облігацій торгової книги, % вартості			0%	0%	0%	не змінюється
Частка резервування	національна валюта	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%	не змінюється
	іноземна валюта	25,0%	25,0%	25,0%	25,0%	
Ставка за кредитами	національна валюта	18,0%	17,0%	15,0%	14,0%	знижуються
	іноземна валюта	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	не змінюються
Ставка за депозитами	національна валюта	11,0%	10,0%	8,0%	7,0%	знижуються
	іноземна валюта	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	не змінюються
Облікова ставка		13,0%	13,0%	12,0%	12,0%	знижуються
Ставка за цінними паперами		8,0%	8,0%	7,0%	7,0%	
Зміна номінального ВВП, %		-15%	3%	4%	7%	ВВП зростає (впливає на адміністративні та комісійні доходи/витрати)
Збільшення кредитування	національна валюта		12,0%	11,0%	12,0%	приріст кредитування
	іноземна валюта		5,0%	5,0%	8,0%	
Збільшення залучення депозитів			6,0%	7,0%	8,0%	приріст зобов'язань
Мінімальне значення Нрк		10,0%	10,0%	10,0%	10,0%	не змінюються
Мінімальне значення Нк1		7,5%	7,5%	7,5%	7,5%	
Мінімальне значення Нок1		5,625%	5,625%	5,625%	5,625%	
Вимога до буферу консервації		0,0%	0,6%	1,3%	1,9%	поступове впровадження буферів
Вимога до буферу системної важливості		0,0%	1,0%	2,0%	2,0%	

Нормативна перспектива – Базовий сценарій. Прогноз балансу

БАЛАНС		Факт	1-й рік	2-й рік	3-й рік
АКТИВИ					
Грошові кошти та їх еквіваленти		10,00	12,91	17,75	21,01
Облігації у банківській книзі		5,00	5,00	5,00	5,00
Облігації у торговій книзі		2,00	2,00	2,00	2,00
Кредити клієнтів (Чисті)		127,50	140,15	153,22	170,15
Кредити клієнтів (Валові)		163,13	179,16	195,75	217,29
Резерви під кредитні збитки	національна валюта	103,13	115,50	128,21	143,59
	іноземна валюта	60,00	63,66	67,54	73,70
	національна валюта	-35,63	-39,02	-42,53	-47,14
	іноземна валюта	-20,63	-23,10	-25,64	-28,72
	національна валюта	-15,00	-15,92	-16,89	-18,42
	іноземна валюта	20,00	20,00	20,00	20,00
Основні засоби		20,00	20,00	20,00	20,00
Всього активів		157,50	173,06	190,97	211,15
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ					
Депозити		120,00	127,70	137,18	148,73
	національна валюта	75,00	79,50	85,07	91,87
	іноземна валюта	45,00	48,20	52,11	56,86
Субординований борг (національна валюта)		10,00	10,00	10,00	10,00
Всього зобов'язання		130,00	137,70	147,18	158,73
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ					
Статутний капітал		20,00	20,00	20,00	20,00
Нерозподілений прибуток		7,50	15,35	23,79	32,42
Всього власний капітал		27,50	35,90	44,82	54,04
Всього зобов'язання та власний капітал		157,50	173,06	190,97	211,15

Зміна балансу банку має відповідати бізнес-плану та стратегії

Нормативна перспектива – Базовий сценарій. Прогноз фінансового результату

ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ	Факт	1-й рік	2-й рік	3-й рік	
Процентні доходи	20,76	20,84	20,60	21,49	Зміна основних показників має відповідати бізнес-плану та стратегії
Процентні витрати	-8,49	-7,97	-6,84	-6,48	
Чистий процентний дохід	12,28	12,87	13,75	15,02	
Комісійні доходи	8,00	8,23	8,52	9,10	
Комісійні витрати	-6,00	-6,17	-6,39	-6,82	
Чистий комісійний дохід	2,00	2,06	2,13	2,27	
Інші операційні доходи	2,00	2,06	2,13	2,27	
Інші операційні витрати	-1,70	-1,75	-1,81	-1,93	
Адміністративні витрати	-1,00	-1,03	-1,07	-1,14	Реалізація кредитного ризику
Витрати на формування резервів	-1,10	-3,39	-3,51	-4,62	
Результат переоцінки валютної позиції	0,02	0,00	-0,02	-0,02	Реалізація валютного ризику (у прикладі результат від переоцінки відкритої валютної позиції)
Результат від переоцінки інструментів торгової книги	0,10	0,16	0,14	0,14	
Втрати від інших ризиків, ідентифікованих за економічною перспективою					
від подій операційного ризику	0,00	-0,50	-0,50	-0,50	Банки повинні враховувати інші значні ризики Виділено окремо тільки для прикладу, можуть бути у будь-якій статті PL
репутаційні втрати	0,00	0,00	0,00	0,00	
стратегічні втрати	0,00	0,00	0,00	0,00	
Прибуток до оподаткування	12,70	10,47	11,25	11,51	Необхідно врахувати припущення про виплату дивідендів банком: у прикладі Банк не планує здійснювати виплату дивідендів
Податок на прибуток (25%)	-3,17	-2,62	-2,81	-2,88	
Чистий прибуток	9,52	7,85	8,44	8,63	

Нормативна перспектива – Базовий сценарій. Розрахунок достатності капіталу

НОРМАТИВИ ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ	Факт	1-й рік	2-й рік	3-й рік
Величина доступного внутрішнього капіталу, млн грн:				
Основний капітал 1 рівня	27,50	35,35	43,79	52,42
Капітал 1 рівня	27,50	35,35	43,79	52,42
Регулятивний капітал	37,50	45,35	53,79	62,42
Кредити	127,50	140,15	153,22	170,15
Необоротні активи	20,00	20,00	20,00	20,00
Сукупна експозиція під ризиком RWA_Total	167,50	184,15	209,89	228,94
RWA_CR	147,50	160,15	173,22	190,15
MR ринковий ризик	0,00	4,00	1,50	1,60
OR операційний ризик	20,00	20,00	35,17	37,20
Прогнозний Нок1	16,4%	19,2%	20,9%	22,9%
Прогнозний К1	16,4%	19,2%	20,9%	22,9%
Прогнозний Нрк	22,4%	24,6%	25,6%	27,3%

Всі показники розраховуються на основі оцінок балансу та звіту про фінансовий результат за базовим сценарієм

Мінімальне значення Нок1	5,625%	5,625%	5,625%	5,625%
Мінімальне значення К1	7,5%	7,5%	7,5%	7,5%
Мінімальне значення Нрк	10,0%	10,0%	10,0%	10,0%
Підвищення значень нормативів SREP (P2R)	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Комбінований буфер капіталу (CBR)	0,0%	1,6%	3,3%	3,9%
Управлінський запас внутрішнього капіталу	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%

Встановлюється у результаті SREP (P2R)
Майбутні зміни вимог мають бути враховані

Цільове значення нормативу Нок1, %	9,1%	10,8%	12,4%	13,0%
Цільове значення нормативу Нк1, %	11,0%	12,6%	14,3%	14,9%
Цільове значення нормативу Нрк, %	13,5%	15,1%	16,8%	17,4%

= P1R+P2R+CBR+P2G+Управлінський запас

Величина необхідного внутрішнього капіталу, млн грн:				
Основний капітал 1 рівня	12,22	15,56	17,82	22,66
Капітал 1 рівня	9,08	12,11	13,88	18,37
Регулятивний капітал	14,89	17,50	18,64	22,64

= Цільове значення нормативу помножити на RWA_Total

Різниця між доступним та необхідним внутрішнім капіталом, млн.грн.				
Основний капітал 1 рівня	12,22	16,10	18,76	24,14
Капітал 1 рівня	9,08	12,65	14,81	19,83
Регулятивний капітал	14,89	18,04	19,55	24,08

= Доступний – Необхідний внутрішній капітал

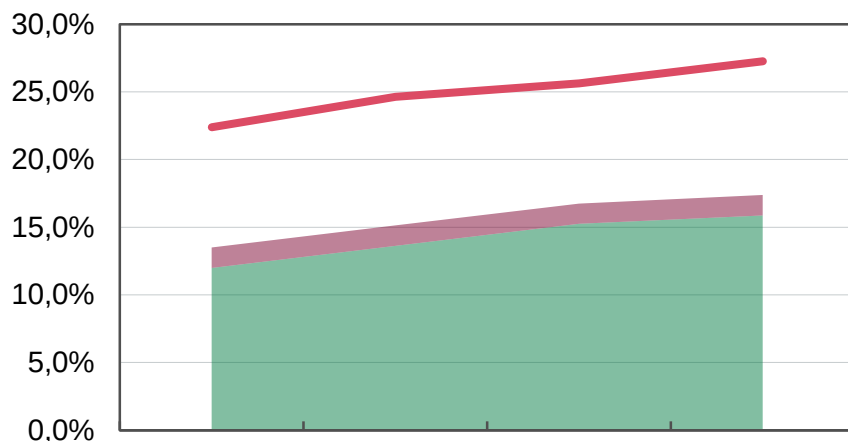
Потреба у капіталі за Базовим сценарієм	0	0	0	0
---	---	---	---	---

Оскільки різниця додатна – додаткової потреби у капіталі немає

Нормативна перспектива. Базовий сценарій. Вимоги до капіталу

Регулятивний капітал

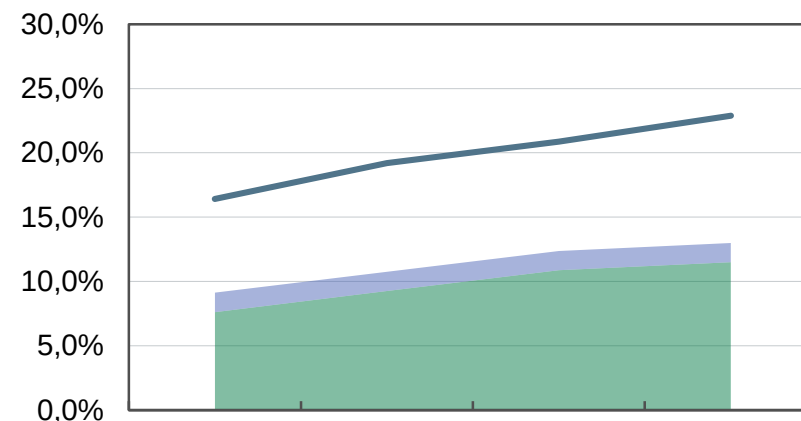
	Факт	1-й рік	2-й рік	3-й рік
OCR (P1R+P2R+CBR)	12,0%	13,6%	15,3%	15,9%
P2G				
Управлінський запас	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%
Прогнозний Нрк	22,4%	24,6%	25,6%	27,3%

■ OCR (P1R+P2R+CBR) ■ P2G
■ Управлінський запас — Прогнозний Нрк

Капітал першого рівня

	Факт	1-й рік	2-й рік	3-й рік
OCR (P1R+P2R+CBR)	7,6%	9,3%	10,9%	11,5%
P2G				
Управлінський запас	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%
Прогнозний НК1	16,4%	19,2%	20,9%	22,9%

■ Управлінський запас ■ P2G
■ OCR (P1R+P2R+CBR) — Прогноз НК1

Скорочення:

P1R (Pillar 1 requirement) – вимоги до достатності капіталу за Pillar 1

P2R (Pillar 2 requirement) – вимоги щодо капіталу за SREP

CBR (Combined buffer requirement) – комбінований буфер капіталу

P2G (Pillar 2 guidance) – рекомендації щодо капіталу за SREP

OCR (Overall capital requirement) – загальні вимоги до капіталу

Нормативна перспектива – **Несприятливий сценарій**

Несприятливий сценарій – комбінація припущень щодо несприятливих змін у внутрішніх та зовнішніх факторах (включаючи макроекономічні зміни), несприятливих для банку, але разом з тим імовірних подій, що можуть призвести до втрати капіталу. Має бути достатньо консервативним та комплексним і враховувати реалізацію всіх суттєвих ризиків, на які наражається банк

Банк визначає несприятливий сценарій відповідно до наступних вимог:

- сценарій забезпечує оцінку потенційного впливу одночасного настання низки факторів ризиків з негативним впливом, що можуть призвести до несприятливих для банку наслідків;
- сценарій ґрунтується на подіях, які є найбільш релевантними для банку, ураховуючи особливості його діяльності;
- сценарій охоплює:
 - усі суттєві ризики банку;
 - усі види діяльності банку, балансові та позабалансові позиції;
 - основні внутрішні та зовнішні фактори ризиків;
- під час розроблення сценарію банк використовує фактори ризику, які:
 - ґрунтуються як на історичних, так і гіпотетичних подіях;
 - використовувалися для оцінки суттєвих ризиків, результати якої враховані під час оцінки достатності внутрішнього капіталу за економічною перспективою;
 - застосовувались під час стрес-тестування, здійсненого з метою оцінки достатності внутрішньої ліквідності, та мають вплив на достатність внутрішнього капіталу.

Нормативна перспектива – Несприятливий сценарій.

Припущення

Припущення	Факт	1-й рік	2-й рік	3-й рік	
Курс, грн/дол. США	38,0	48,0	52,8	56,5	девальвація гривні до долару США значна
Переоцінка облігацій торгової книги, % вартості		-15%	-5%	0%	падіння ринк. вартості облігацій торг. книги
Частка резервування					
національна валюта	20,0%	25,0%	23,0%	21,0%	збільш. у результаті реалізації кред. ризику (ризик міграції, дефолту, кредитної конц-ції)
іноземна валюта	25,0%	32,0%	30,0%	26,0%	
Ставка за кредитами					збільш. у результаті реалізації кред. ризику (ризик валютного кредитування)
національна валюта	18,0%	18,0%	18,0%	18,0%	
іноземна валюта	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	не змінюються
Ставка за депозитами					
національна валюта	11,0%	18,0%	15,0%	11,0%	
іноземна валюта	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	зростають, звуження спреду
Облікова ставка	13,0%	15,0%	15,0%	13,0%	
Ставка за цінними паперами	8,0%	12,0%	12,0%	10,0%	
Зміна номінального ВВП, %	-15%	-2%	0%	2%	ВВП знижується (впливає на адміністративні та комісійні доходи/витрати)
Збільшення кредитування		-1,5%	-1,0%	2,0%	
Збільшення залучення депозитів		-2,0%	0,0%	1,5%	зменшення кредитного портфеля відтік депозитів

Нормативна перспектива – Несприятливий сценарій. Прогнозні показники фінансової звітності

- Модельована зміна статей фінансових звітів має адекватно відображати припущення макросценаріїв.

БАЛАНС		Факт	1-й рік	2-й рік	3-й рік	
АКТИВИ						
Грошові кошти та їх еквіваленти		10,00	8,69	13,11	18,76	
Облігації у банківській книзі		5,00	5,00	5,00	5,00	Зменшення облігацій через зменшення їх ринкової вартості
Облігації у торговій книзі		2,00	1,70	1,62	1,62	
Кредити клієнтів (Чисті)		127,50	126,95	134,34	146,70	
Кредити клієнтів (Валові)		163,13	176,23	181,86	191,31	Зменшення кредитного портфеля у перерахунку у національну валюту немає – вплив валютної переоцінки
	національна валюта	103,13	101,58	100,56	102,57	
	іноземна валюта	60,00	74,65	81,30	88,73	
Резерви під кредитні збитки		-35,63	-49,28	-47,52	-44,61	Збільшення резервів – реалізація кредитного ризику
	національна валюта	-20,63	-25,39	-23,13	-21,54	
	іноземна валюта	-15,00	-23,89	-24,39	-23,07	
Основні засоби		20,00	20,00	20,00	20,00	
Всього активів		157,50	155,64	167,45	185,45	
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ						
Депозити		120,00	129,21	134,78	141,16	Відтоку депозитів у перерахунку у національну валюту немає – вплив валютної переоцінки
	національна валюта	75,00	73,50	73,50	74,60	
	іноземна валюта	45,00	55,71	61,28	66,55	
Субординований борг (національна валюта)		10,00	10,00	10,00	10,00	
Всього зобов'язання		130,00	139,21	144,78	151,16	
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ						
Статутний капітал		20,00	20,00	20,00	20,00	
Нерозподілений прибуток		7,50	-3,57	2,67	14,30	
Всього власний капітал		27,50	16,43	22,67	34,30	
Всього зобов'язання та власний капітал		157,50	155,64	167,45	185,45	

Нормативна перспектива – Несприятливий сценарій. Прогнозні показники фінансової звітності

ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ	Факт	1-й рік	2-й рік	3-й рік	
Процентні доходи	20,76	21,04	21,13	21,33	
Процентні витрати	-8,49	-13,63	-11,33	-8,48	Менший чистий процентний дохід у порівнянні з бізнес-планом
Чистий процентний дохід	12,28	7,42	9,80	12,86	
Комісійні доходи	8,00	7,84	7,84	8,00	Менший чистий комісійний дохід
Комісійні витрати	-6,00	-5,88	-5,88	-6,00	
Чистий комісійний дохід	2,00	1,96	1,96	2,00	
Інші операційні доходи	2,00	1,96	1,96	2,00	
Інші операційні витрати	-1,70	-1,67	-1,67	-1,70	
Адміністративні витрати	-1,00	-0,98	-0,98	-1,00	Реалізація кредитного ризику
Витрати на формування резервів	-1,10	-13,66	1,77	2,91	
Результат переоцінки валютної позиції	0,02	-1,30	-0,44	-0,06	Реалізація валютного ризику (у прикладі результат від переоцінки відкритої валютної позиції)
Результат від переоцінки інструментів торгової книги	0,10	-0,30	-0,09	0,00	
Втрати від інших ризиків, ідентифікованих за економічною перспективою					
від подій операційного ризику		-3,50	-3,00	-1,00	Виділено окремо тільки для прикладу, можуть бути у будь-якій статті PL
репутаційні втрати	0,00	-1,00	-1,00	-0,50	
стратегічні втрати	0,00	0,00	0,00	0,00	
Прибуток до оподаткування	12,70	-11,07	8,32	15,50	
Податок на прибуток	-3,17	0,00	-2,08	-3,88	
Чистий прибуток	9,52	-11,07	6,24	11,63	Збиток у перший рік модулювання

Нормативна перспектива – Несприятливий сценарій. Розрахунок достатності капіталу

НОРМАТИВИ ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ	Факт	1-й рік	2-й рік	3-й рік
Величина доступного внутрішнього капіталу, млн грн:				
Основний капітал 1 рівня	27,50	16,43	22,67	34,30
Капітал 1 рівня	27,50	16,43	22,67	34,30
Регулятивний капітал	37,50	26,43	32,67	44,30
Кредити	127,50	126,95	134,34	146,70
Необоротні активи	20,00	20,00	20,00	20,00
Сукупна експозиція під ризиком RWA_Total	167,50	171,95	188,58	197,63
RWA_CR	147,50	146,95	154,34	166,70
MR ринковий ризик	0,00	5,00	4,40	0,90
OR операційний ризик	20,00	20,00	29,84	30,03
Прогнозний Нок1	16,4%	9,6%	12,0%	17,4%
Прогнозний К1	16,4%	9,6%	12,0%	17,4%
Прогнозний Нрк	22,4%	15,4%	17,3%	22,4%
Мінімальне значення Нок1	5,6250%	5,6250%	5,6250%	5,6250%
Мінімальне значення К1	7,5%	7,5%	7,5%	7,5%
Мінімальне значення Нрк	10,0%	10,0%	10,0%	10,0%
Підвищення значень нормативів за SREP (P2R)	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Комбінований буфер капіталу (CBR)	0,0%	1,6%	3,3%	3,9%
Управлінський запас внутрішнього капіталу	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%
Цільове значення нормативу Нок1, %	9,1%	9,1%	9,1%	9,1%
Цільове значення нормативу Нк1, %	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%
Цільове значення нормативу Нрк, %	13,5%	13,5%	13,5%	13,5%

Всі показники розраховуються на основі оцінок балансу та звіту про фінансовий результат з урахуванням стресу

= P1R+P2R+P2G+Управлінський запас

Величина необхідного внутрішнього капіталу:				
Основний капітал 1 рівня	15,28	15,69	17,21	18,03
Капітал 1 рівня	18,43	18,91	20,74	21,74
Регулятивний капітал	22,61	23,21	25,46	26,68

= Цільове значення нормативу помножити на RWA_Total

Різниця між доступним та необхідним внутрішнім капіталом, млн.грн.				
Основний капітал 1 рівня	12,22	0,74	5,46	16,27
Капітал 1 рівня	9,08	-2,48	1,93	12,56
Регулятивний капітал	14,89	3,22	7,21	17,62

= Доступний – Необхідний внутрішній капітал

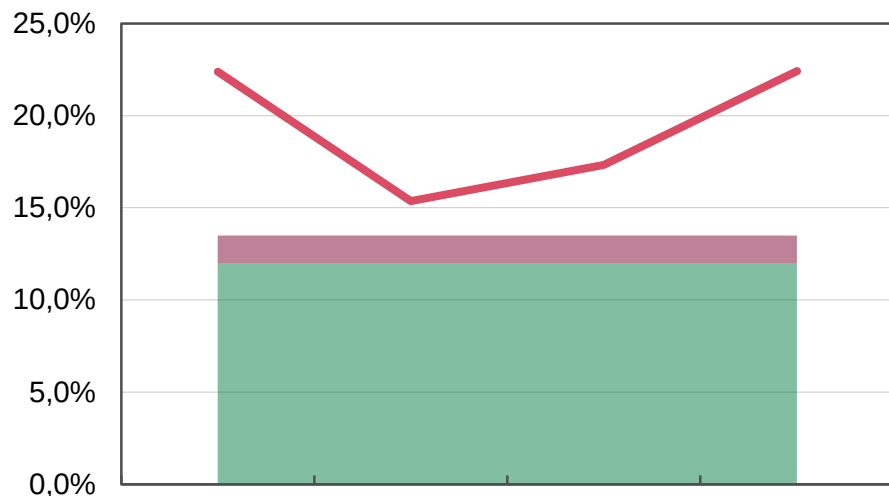
Потреба у капіталі за Несприятливим сценарієм	0,00	2,5	0,00	0,00
---	------	-----	------	------

У першому році банк потребує капіталу

Нормативна перспектива – **Несприятливий сценарій**. Вимоги до капіталу

Регулятивний капітал

	Факт	1-й рік	2-й рік	3-й рік
TSCR (P1R+P2R)	12,0%	12,0%	12,0%	12,0%
P2G	0%	0%	0%	0%
Управлінський запас	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%
Розрахунковий Нрк	22,4%	15,4%	17,3%	22,4%

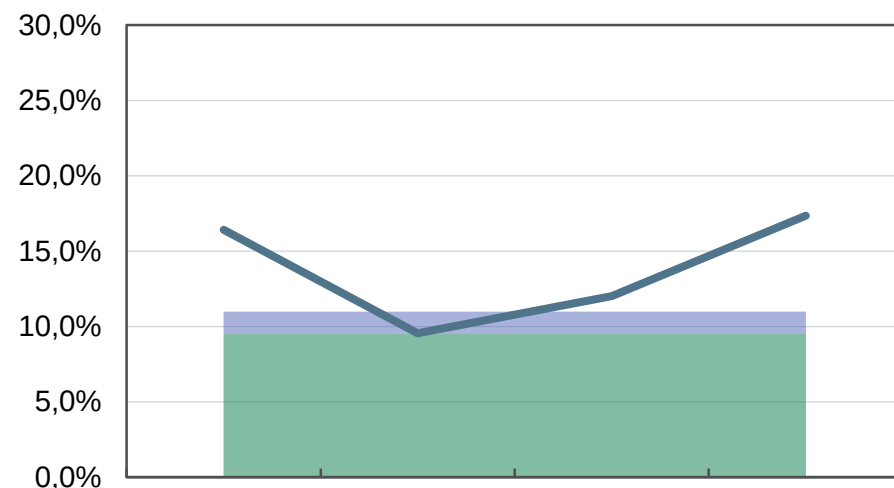
■ TSCR (P1R+P2R) ■ P2G
■ Управлінський запас — Розрахунковий Нрк

Скорочення

TSCR (Total SREP capital requirement) – сукупна вимога до капіталу за SREP

Капітал першого рівня

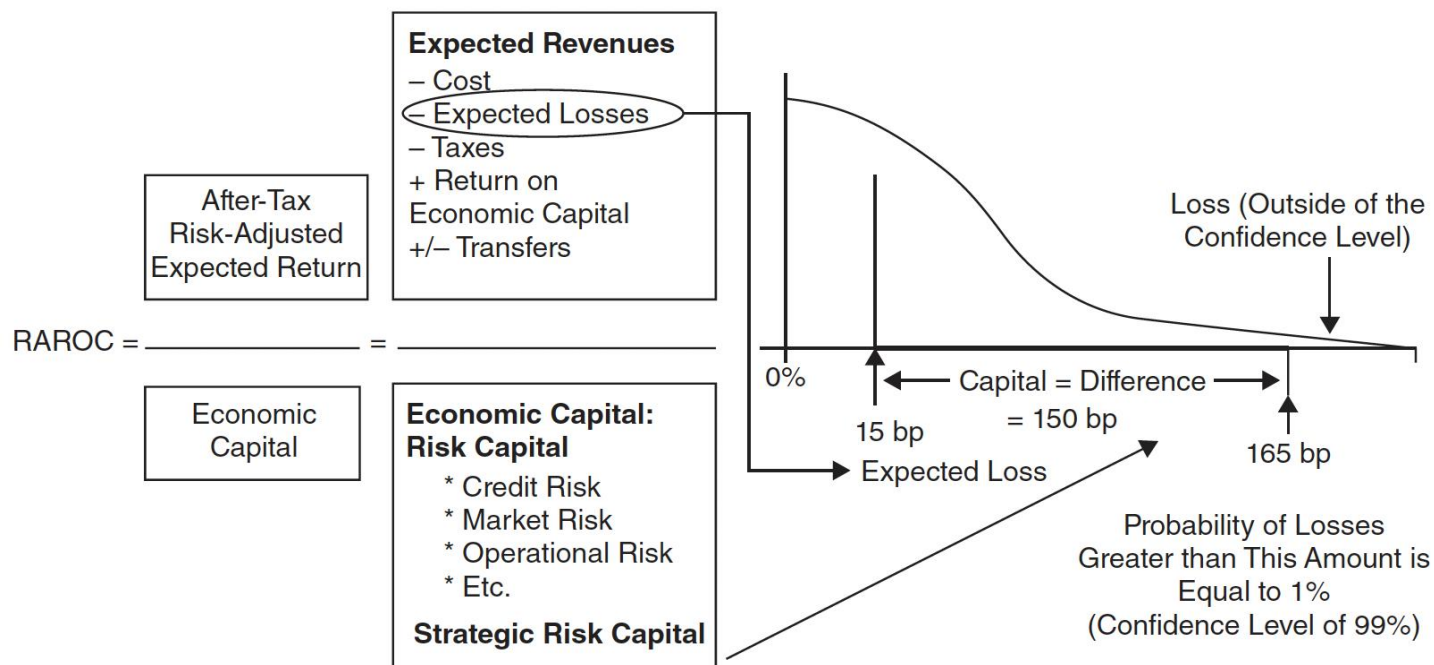
	Факт	1-й рік	2-й рік	3-й рік
TSCR (P1R+P2R)	9,5%	9,5%	9,5%	9,5%
P2G	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Управлінський запас	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%
Розрахунковий НК1	16,4%	9,6%	12,0%	17,4%

■ TSCR (P1R+P2R) ■ P2G
■ Управлінський запас — Розрахунковий НК1

Алокація капіталу, що базується на ризиках

- ICAAP є тісно інтегрованим у процес управління ризиками та прийняття стратегічних рішень банком.
- Результати ICAAP банк використовує для розрахунку показників ефективності діяльності, скоригованих на ризик.
- RAROC (Risk-Adjusted Return on Capital) – показник, що показує наскільки прибутковим для банку є прийняття ризиків певного сегмента або діяльності в цілому. У спрощеному вигляді $RAROC = \text{Винагорода} / \text{Ризик}$.

Алокація капіталу, що базується на ризиках

- Банк на основі бізнес-моделі виділяє ключові сегменти своєї діяльності (бізнес-лінії).
- Розподіляючи витрати та оцінюючи ризики, що притаманні сегментам, банк розраховує показники ефективності, скориговані на ризик.
- З огляду на показники ефективності кожного сегмента, банк встановлює ліміти ризику та розподіляє доступний внутрішній капітал.

СЕГМЕНТ 1. Кредитування у національній валюті		СЕГМЕНТ 2. Кредитування у іноземній валюті		СЕГМЕНТ 3. Операції з цінними паперами	
Економічний капітал RAROC сегмента	15.10 54.29%	Економічний капітал RAROC сегмента	11.90 35.29%	Економічний капітал RAROC сегмента	1.00 21.75%
Необхідний капітал % від доступного ліміт до доступного, %	43% 40%	% від доступного ліміт до доступного, %	34% 35%	% від доступного ліміт до доступного, %	3% 20%

- У разі перевищення лімітів, банк пояснює кроки для збільшення доступного капіталу. Якщо менше RAROC менше Cost of equity - сегмент руйнує вартість акціонерного капіталу Банку

Алокація капіталу, що базується на ризиках

Аналіз показника RAROC слугує базою для прийняття рішень щодо алокації капіталу.

Вартість акціонерного капіталу (Cost of equity)

15,5%

RAROC порівнюється з вартістю акціонерного капіталу.

СЕМЕНТ 1. Кредитування у національній валюті

Стресована оцінка

Обсяг виданих кредитів	109,31
Середня відсоткова ставка	17%
Очікувані процентні доходи	18,6
Очікувані комісійні доходи сегмента	3
Витрати на фондування сегмента	-7,7
Адміністративні витрати сегмента	-0,6
Очікувані втрати від ризику	-2,4

Розрахунок базується на очікуваних показниках, що визначені стратегією та бізнес-планом.

У чисельнику враховуються очікувані втрати від ризику сегмента.

Чистий прибуток після податків, скоригований на ризик

8,20

Кредитний ризик сегмента	9,3
Операційний ризик сегмента	3,2
Ринковий ризик сегмента	0
Процентний ризик банківської книги сегмента	2,1
Інший ризик сегмента	0,5
Довідково:	
% кредитного ризику сегмента від загального	60%
% операційного ризику сегмента від загального	58%
% ринкового ризику сегмента від загального	0%
% процентного ризику банківської книги сегмента від загального	70%
% інших ризиків сегмента від загального	50%

Банк на основі власних методів, що використовуються у економічній перспективі, розраховує обсяг ризиків ключових сегментів

Сума усіх ризиків, віднесених сегменту, формує економічний капітал сегмента (знаменник)

Показник RAROC, що перевищує вартість акціонерного капіталу свідчить про те, що сегмент є прибутковим з урахуванням ризиків. З огляду на це, банк може прийняти рішення про підвищення ліміту ризику сегмента.

Економічний капітал сегмента
RAROC сегмента

15.10

54.29%

Необхідний капітал % від доступного ліміт до доступного, %

43%

40%

Банк порівнює значення, визначені за ICAAP, з лімітами ризиків, зазначеними у ризик-апетиті

Алокація капіталу, що базується на ризиках

- Здійснивши розрахунок показника RAROC загалом по всіх бізнес-лініях, Банк може оцінити чи є його діяльність загалом прибутковою з огляду на ризики.
- EVA (Economic Value Added) - Збільшення вартості власного капіталу з урахуванням ризиків:

$$EVA = (RAROC - \text{Cost of equity}) * \text{Economic capital}.$$

Загалом по Банку	Значення	
Очікувані процентні доходи	20,8	
Очікувані комісійні доходи	8,2	
Очікувані комісійні витрати	-6,2	
Витрати на фондування діяльності	-8,0	
Адміністративні витрати	-1,0	
Очікувані збитки	-3,4	
Чистий прибуток після податків, скоригований на ризик	7,87	
Кредитний ризик	15,50	Обсяг ризиків за економічною перспективою.
Операційний ризик	5,50	
Ринковий ризик	3,00	
Процентний ризик банківської книги	3,00	
Інший ризик	1,00	
Необхідний економічний капітал	28,0	
RAROC	28,09%	Загальне значення RAROC більше за вартість акціонерного капіталу свідчить про прибуткову діяльність з урахуванням ризику.
Cost of equity	15,50%	
Додана економічна вартість (EVA)	3,53	Збільшення економічної вартості капіталу з урахуванням ризиків.

Перелік основних джерел

1. Положення про організацію процесу оцінки достатності внутрішнього капіталу в банках України та банківських групах, затверджене постановою Правління Національного банку України від 30.12.2021 № 161
2. Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах, затверджене постановою Правління Національного банку України від 11.06.2018 № 64
3. Положення про порядок визначення банками України розміру регулятивного капіталу, затверджене постановою Правління Національного банку України від 28.12.2023 № 196
4. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затверджена постановою Правління Національного банку України від 28.08.2001 № 368
5. Положення про порядок визначення банками України мінімального розміру ринкового ризику, затверджене постановою Правління Національного банку України 30.12.2021 № 162
6. Положення про порядок визначення банками України мінімального розміру операційного ризику, затверджене постановою Правління Національного банку України від 24.12.2019 № 156
7. [ECB Guide to the internal capital adequacy assessment process ICAAP, November 2018](#)